

2.3. BELGIË

2.3.1. Meer melkkoeien, minder zoogkoeien

Ten opzichte van het voorgaande jaar zien we voor 2019 nationaal gesproken opnieuw een stijging in het aantal melkkoeien, nl. met 2%. Voor het tweede jaar op rij zien we in Wallonië een stijging in het aantal melkkoeien. Het aantal zoogkoeien daalt wel verder, namelijk met 3%. Dit is een dubbel zo grote daling t.o.v. vorig jaar, die zich iets sterker in Vlaanderen dan in Wallonië manifesteert.

Aantal koeien en melkveehouders per landsgedeelte

	1984	2000	2005	2015	2018	2019	% 19/18
a) BELGIE							
Melkkoeien	993.871	593.788	522.906	528.778	529.247	537.960	2
Zoogkoeien	160.566	508.857	483.276	444.970	412.329	401.084	-3
TOTAAL	1.154.437	1.102.645	1.006.182	973.748	941.576	939.044	0
Bedrijven met melkkoeien	47.053	17.639	15.181	12.076	10.102	9.674	-4
Bedrijven met zoogkoeien	14.729	22.766	20.756	15.368	13.529	13.024	-4
b) VLAANDEREN							
Melkkoeien	533.875	327.067	292.958	316.042	330.696	339.087	2
Zoogkoeien	43.438	182.913	176.354	182.143	164.788	158.807	-4
TOTAAL	577.313	509.980	469.312	498.185	495.484	497.894	0
Bedrijven met melkkoeien	27.663	9.961	8.862	6.658	5.606	5.356	-5
Bedrijven met zoogkoeien	7.004	11.927	11.245	8.244	7.103	6.784	-5
c) WALLONIE							
Melkkoeien	459.831	266.657	229.948	212.465	198.338	198.654	0
Zoogkoeien	117.106	325.880	306.922	262.715	247.429	242.160	-2
TOTAAL	576.937	592.537	536.870	475.180	445.767	440.814	-1
Bedrijven met melkkoeien	19.382	7.676	6.316	5.413	4.493	4.315	-4
Bedrijven met zoogkoeien	7.722	10.836	9.507	7.116	6.419	6.233	-3
d) BRUSSELS GEWEST							
Melkkoeien	165	64	71	271	213	219	3
Zoogkoeien	22	64	63	112	112	117	4
TOTAAL	187	128	134	383	325	336	3
Bedrijven met melkkoeien	10	2	3	5	3	3	0
Bedrijven met zoogkoeien	3	3	4	8	7	7	0

Bron: FOD Economie/Statbel, op basis van de gegevens van Sanitel vanaf 2014

2.3.2. Daling van het aantal melkleveraars is constant

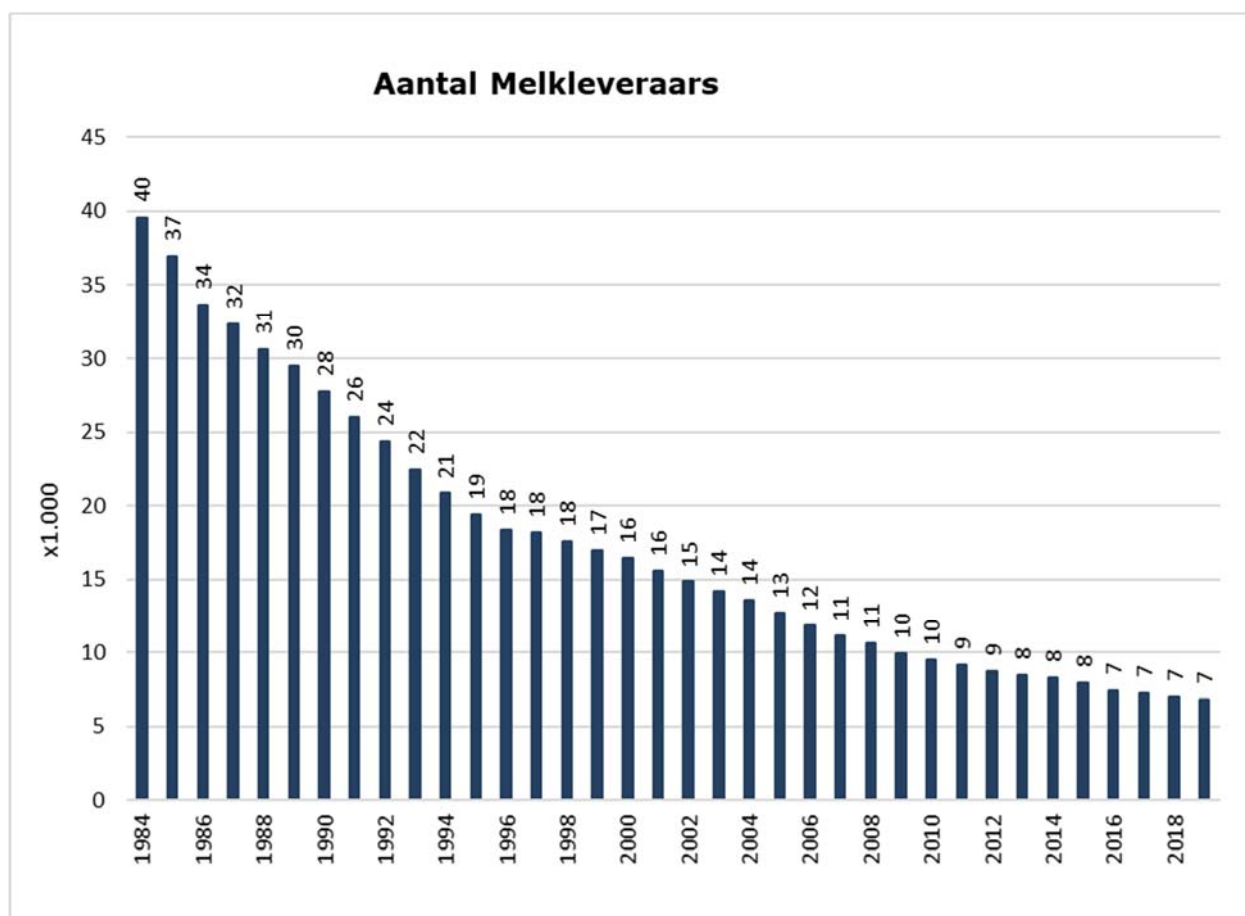
Net zoals in andere subsectoren van de landbouw daalt het aantal melkleveraars. In 2019 zijn er 3% minder melkleveraars dan in 2018. Vorig jaar en het jaar daarvoor daalde het aantal melkleveraars eveneens met 3%. Tussen 2015 en 2016 was de daling echter 6%. Dit was te wijten aan de lage melkprijs in 2015 en 2016.

Aantal melkleveraars per landsgedeelte

	Vlaanderen	Wallonië	België
December 2017	4.329	2.886	7.215
December 2018	4.181	2.814	6.995
December 2019	4.061	2.731	6.792
Vershil (%)	-2,9	-2,9	-2,9
April 2018	4.280	2.894	7.174
April 2019	4.132	2.823	6.955
April 2020	4.018	2.738	6.756
Vershil (%)	-2,8	-3,0	-2,9

Bron: MCC-Vlaanderen, Comité du Lait

Op basis van de maandelijkse statistieken van de Interprofessionele Organismen met betrekking tot de melkkwaliteit, waren er eind 2019 nog 6 792 leveraars actief, waarvan 60% Vlaamse en 40% Waalse. Deze verhouding blijft al jarenlang constant. In 2017 en in 2018 zagen we een sterkere daling in het aantal leveraars in Vlaanderen dan in Wallonië. In 2019 daalde het aantal melkveebedrijven in Vlaanderen en Wallonië in gelijke mate, nl. met 2,9%.

2.3.3. Iets kleinere stijging van de melkleveringen

De melkleveringen in 2019 stegen met 2,4%. Dit is een kleinere groei dan vorig jaar, en de laagste groei sinds 2013. De groei ten opzichte van 2018 situeerde zich vooral in de tweede helft van 2019. De kleinere groei in de eerste helft van 2019 was waarschijnlijk een latent effect van de droogte en hitte-stress in 2018.

In 2020 wordt de kaap van de 4 miljard liter melk overschreden. Sinds 2009 zijn de melkleveringen in ons land met maar liefst 31% gestegen. In vergelijking met twee decennia eerder bedraagt die stijging 40%.

De leveringen van melk evolueerden als volgt:

	(1.000 l)	%		(1.000 l)	%
1985	3.054.893	-	2003	2.956.094	-0,4
1986	3.171.685	3,8	2004	2.968.838	0,4
1987	3.040.941	-4,1	2005	2.936.593	-1,1
1988	2.958.442	-2,7	2006	2.924.949	-0,4
1989	2.995.901	1,3	2007	3.008.685	2,9
1990	2.905.869	-3,0	2008	2.998.543	-0,3
1991	2.877.111	-1,0	2009	3.098.002	3,3
1992	2.870.287	-0,2	2010	3.214.434	3,8
1993	2.863.430	-0,2	2011	3.259.187	1,4
1994	2.902.363	1,4	2012	3.222.409	-1,1
1995	2.958.169	1,9	2013	3.299.539	2,4
1996	2.919.074	-1,3	2014	3.464.609	5,0
1997	2.883.155	-1,2	2015	3.563.796	2,9
1998	2.939.022	1,9	2016	3.678.542	3,2
1999	2.898.094	-1,4	2017	3.810.940	3,6
2000	2.945.392	1,6	2018	3.960.304	3,9
2001	2.937.807	-0,3	2019	4.054.917	2,4
2002	2.968.894	1,1			

Bron: Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

Wanneer we de leveringen op regionaal niveau bekijken, blijven we een verschil zien tussen Vlaanderen en Wallonië. Onderstaande tabel geeft aan hoeveel melk er op jaarbasis wordt geleverd door melkleveraars in Vlaanderen en in Wallonië. Deze melk kan geleverd zijn aan zowel Vlaamse als Waalse kopers. In vergelijking met 2017 werd er voor 2018 in Vlaanderen een stijging opgetekend in de leveringen van 4,4%, terwijl men in Wallonië ziet dat de melkleveringen stegen met 2,7%. In 2019 is de stijging in beide landsgedeelten lager, nl. respectievelijk 2,9% en 1,6%.

Sedert 2014 bedraagt de toename in melkleveringen in Vlaanderen 28%, terwijl we in Wallonië daling zien van 3%.

De regionale melkleveringen evolueerden als volgt:

	Vlaanderen		Wallonië	
	(1.000 l)	%	(1.000 l)	%
2014	2.191.922	-	1.295.396	-
2015	2.327.336	6,2	1.271.577	-1,8
2016	2.489.603	7,0	1.195.268	-6,0
2017	2.612.427	4,9	1.207.655	1,0
2018	2.726.096	4,4	1.240.296	2,7
2019	2.805.140	2,9	1.260.419	1,6

Bron: MCC-Vlaanderen, Comité du Lait

2.3.4. Gemiddelde melklevering stijgt verder met ruim 5%

In 2019 is het gemiddelde geleverde volume per melkveebedrijf gestegen met 5,4%, nl. tot 597.014 liter. De afgelopen tien jaar zijn de gemiddelde leveringen in ons land gestegen met 92%. Dit komt neer op quasi een verdubbeling en is het resultaat van een toename van de melkleveringen met 31% en een daling van het aantal melkleverders met 32%. Verder valt op dat het aantal melkkoeien in de betrokken periode slechts met 7% toenam. De productie per melkkoe is dus behoorlijk gestegen.

Evolutie melkaanvoer per leveraar

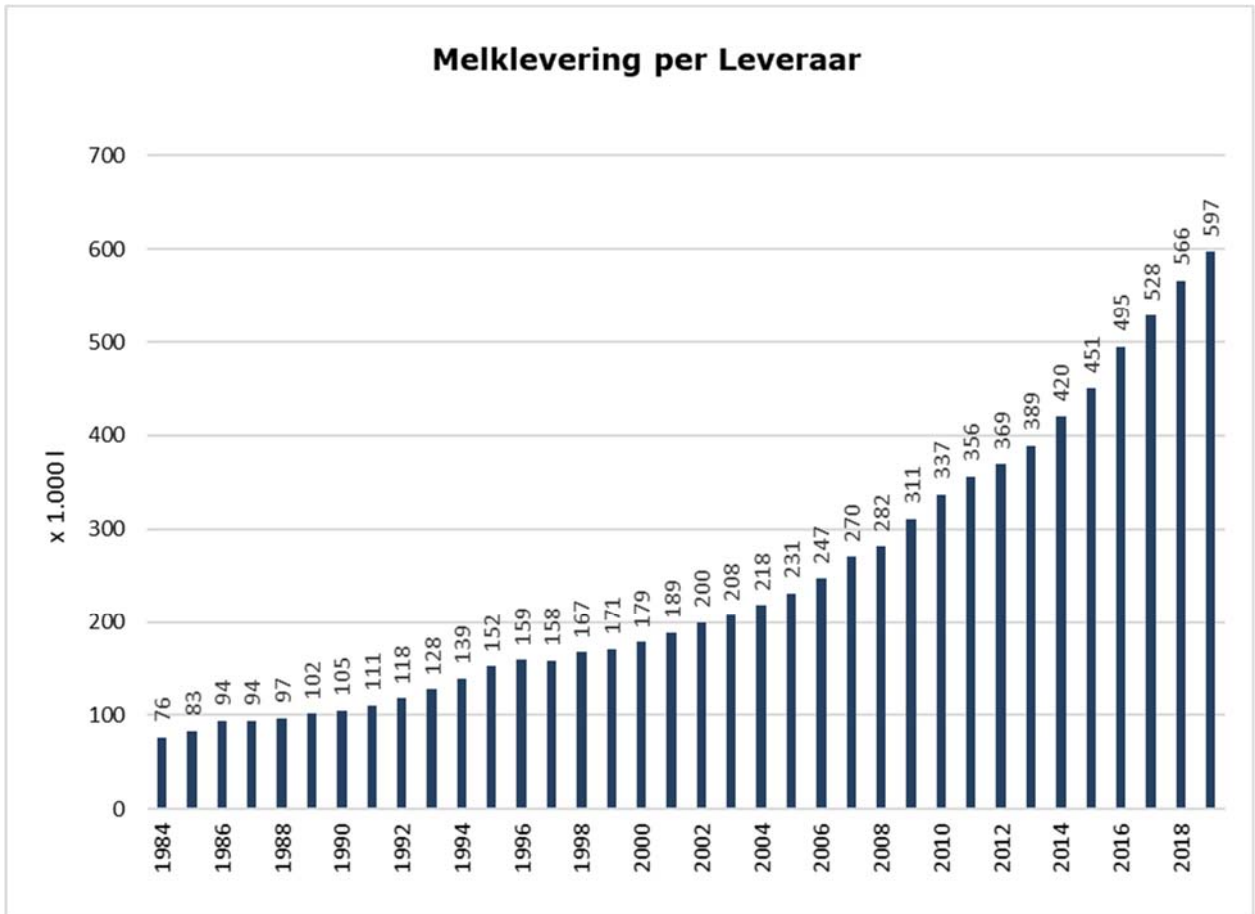
	Leveraars		Gemiddelde levering	
	Aantal	% verschil	Liter/jaar	% verschil
	(1)	t.o.v. vorig jaar		t.o.v. vorig jaar
1980	45.392		64.855	
1984 (2)	39.554	-3,2	75.831	4,2
1990 (3)	27.702	-5,7	104.897	5,7
1992	24.380	-6,2	117.735	6,4
1993	22.406	-8,1	127.797	8,5
1994	20.838	-7,0	139.282	9,0
1995	19.410	-6,9	152.404	9,4
1996	18.375	-5,3	158.844	4,2
1997	18.194	-1,0	158.467	-0,2
1998	17.604	-3,2	166.952	5,4
1999	16.960	-3,7	170.878	2,4
2000	16.475	-2,9	178.780	4,6
2001	15.569	-5,5	188.696	5,5
2002	14.846	-4,6	199.979	6,0
2003	14.226	-4,2	207.796	3,9
2004	13.602	-4,4	218.265	5,0
2005	12.690	-6,7	231.410	6,0
2006	11.838	-6,7	247.081	6,8
2007	11.136	-5,9	270.176	9,3
2008	10.649	-4,4	281.579	4,2
2009	9.963	-6,4	310.951	10,4
2010	9.532	-4,3	337.226	8,4
2011	9.145	-4,1	356.390	5,7
2012	8.733	-4,5	368.992	3,5
2013	8.473	-3,0	389.418	5,5
2014	8.251	-2,6	419.902	7,8
2015	7.910	-4,1	450.543	7,3
2016	7.431	-6,1	495.027	9,9
2017	7.215	-2,9	528.197	6,7
2018	6.995	-3,0	566.162	7,2
2019	6.792	-2,9	597.014	5,4

(1) 1980-2000 : Gemiddelde maandelijkse cijfers; vanaf 2001: situatie op 31 december

(2) 1984: Gemiddelde procentuele verandering per jaar in de periode 1980-1984

(3) 1990: Gemiddelde procentuele verandering per jaar in de periode 1984-1990

Bron: IO'n, Kwaliteitsuitslagen

Vet- en Eiwitgehalte

	Vetgehalte (g/l)	Vershil	Eiwitgehalte (g/l)	Vershil
1984	36,88	0,10	32,63	0,04
1992	40,80	0,05	34,05	-0,01
1993	41,47	0,67	34,26	0,21
1994	41,46	-0,01	34,15	-0,11
1995	41,37	-0,09	34,15	0,00
1996	41,92	0,55	34,35	0,20
1997	41,97	0,05	34,41	0,06
1998	42,25	0,28	34,25	-0,16
1999	41,75	-0,50	34,14	-0,11
2000	41,95	0,20	34,20	0,06
2001	42,14	0,19	34,28	0,08
2002	42,15	0,01	34,41	0,13
2003	42,19	0,04	34,33	-0,08
2004	42,59	0,40	34,40	0,07
2005	42,12	-0,47	34,34	-0,06
2006	42,21	0,09	34,49	0,15
2007	41,97	-0,24	34,87	0,38
2008	41,97	0,00	34,70	-0,17
2009	42,15	0,18	34,49	-0,21
2010	42,23	0,08	34,90	0,41
2011	41,93	-0,30	34,83	-0,07
2012	42,29	0,36	34,96	0,13
2013	42,08	-0,21	34,96	0,00
2014	41,46	-0,62	34,93	-0,03
2015	41,99	0,53	35,02	0,09
2016	42,02	0,03	35,17	0,14
2017	42,12	0,10	35,53	0,37
2018	42,13	0,01	35,23	-0,30
2019	43,14	1,01	35,49	0,26

Bron: Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

Het gemiddeld vetgehalte van de melkleveringen in 2019 ligt 1g/l hoger dan het jaar voordien en bedraagt 43,14 gram. Tussen 2017 en 2018 was het vetgehalte stabiel gebleven. Het eiwitgehalte steeg met 0,26 g naar 35,49 g/liter. Het eiwitgehalte was vorig jaar gedaald. Zo belanden we in 2019 op ongeveer het gehalte van in 2017.

2.3.5. 44% van de leveraars levert meer dan 500.000 liter

Op basis van de verdeling van de melkleveringen per melkleveraar, kan een beeld worden geschetst van de grote structurele bedrijfsverschillen in de Belgische melkveesector. In 2019 leverde 3% van alle leveraars minder dan 100.000 liter. In 2018 was dit nog bijna 9%. Daar tegenover staat een stijgend aantal melkveebedrijven, namelijk 44%, dat meer dan 500.000 liter levert. Deze bedrijven zijn goed voor 75% van de totale Belgische melkleveringen. In de zuivelcampagne 2013-2014

leverden maar 25,7% van de bedrijven meer dan 500.000 liter en waren zij samen goed voor 50,8% van het nationale quotum. In 2019 vertegenwoordigt de categorie van de bedrijven met meer dan 1.000.000 liter bijna 15% van de Belgische melkveehouders. Deze melkleverders zijn goed voor 40% van de nationale leveringen.

De kaap van 500.000 liter is in 2019, net zoals in 2016, de scharnierwaarde waaronder de evolutie van het aantal bedrijven daalt, terwijl boven deze waarde het aantal bedrijven stijgt. In 2017 en 2018 was de scharnierwaarde 600.000 liter, maar in de zuivelcampagne van 2004-2005 bedroeg ze nog 200.000 liter.

Verdeling van de melkleverders in 2019

Geleverde liters (liters)	Producenten		Hoeveelheid melk	
	aantal	%	mio. lit.	%
< 50.000	201	2,9	5	0,1
50 - 99.999	312	4,5	24	0,6
100 - 199.999	923	13,3	140	3,4
200 - 299.999	927	13,3	230	5,7
300 - 399.999	818	11,8	286	7,0
400 - 499.999	732	10,5	329	8,1
500 - 599.999	663	9,5	364	9,0
600 - 699.999	486	7,0	315	7,8
700 - 799.999	368	5,3	274	6,8
800 - 899.999	288	4,1	245	6,0
900 - 999.999	245	3,5	233	5,7
1.000-1.499.999	630	9,1	759	18,7
1.500-1.999.999	176	2,5	299	7,4
>2.000.000	186	2,7	552	13,6
> 500.000	3.042	43,7	3.041	75,0
TOTAAL	6.955	100,0	4.055	100,0

Bron: Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

De veehouderijen met de grootste gemiddelde melkleveringen bevinden zich in Vlaanderen. Hier bedraagt het gemiddelde ruim 690 000 liter op jaarbasis. In Wallonië liggen de gemiddelde individuele melkleveringen op 67% van die in Vlaanderen.

De gemiddelde leveringen per bedrijf blijven ook in 2019 stijgen in de twee regio's. De sterkste stijging wordt geregistreerd in Vlaanderen, maar het verschil met Wallonië verkleint.

Gemiddelde leveringen per melkleverder, per regio

(liter)	2014	2017	2018	2019	% 19/18
Vlaanderen (1)	445.875	603.471	652.020	690.751	5,9
Wallonië (1)	388.425	418.453	440.759	461.523	4,7
België (2)	419.902	528.197	566.162	597.014	5,4

(1) Bron: MCC-Vlaanderen, Comité du Lait

(2) Bron: Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

2.3.6. Gemiddelde melkprijs in 2019 van €34,67 per 100l

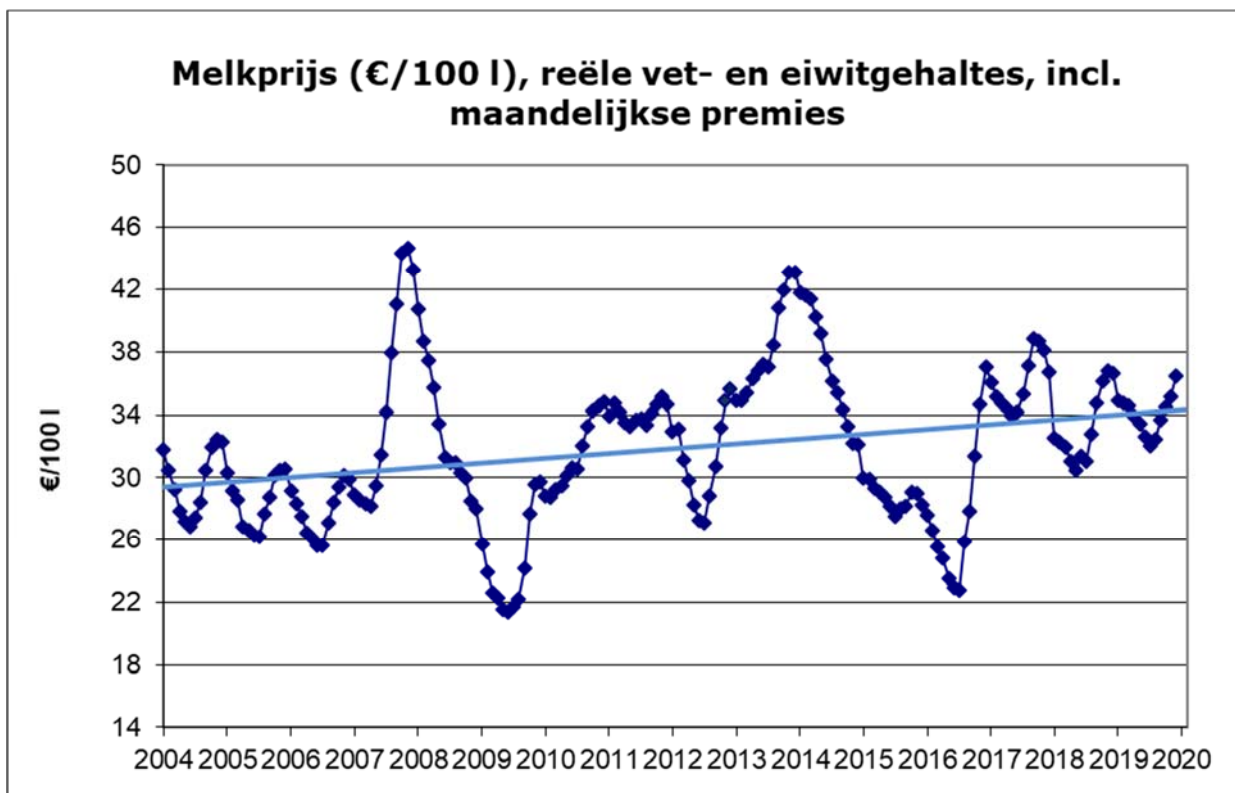
Het Algemeen Verbond der Coöperatieve Zuivelfabrieken (AVCZ) hield een jaarlijkse enquête over de melkprijs bij haar leden. Het AVCZ werd echter opgeheven waardoor deze prijzen niet meer verder beschikbaar zijn. Ter vervanging wordt er vanaf 2016 een BCZ-jaarprijs berekend voor de conventionele (i.e. niet-bio) melk. In deze berekeningen zijn inbegrepen: de melkerijpremies op maand- en op jaarbasis, de nabetalings en de jaarlijkse kosten. De BTW is niet inbegrepen. Voor 2019 bedroeg de BCZ-jaarprijs 34,67 euro per 100 liter. Deze prijs stemt overeen met een stijging van ruim 1% t.o.v. de prijzen in 2018. Ten opzichte van 2018 stijgen de gehalten en met name de hoeveelheid vet.

Reële Melkprijs

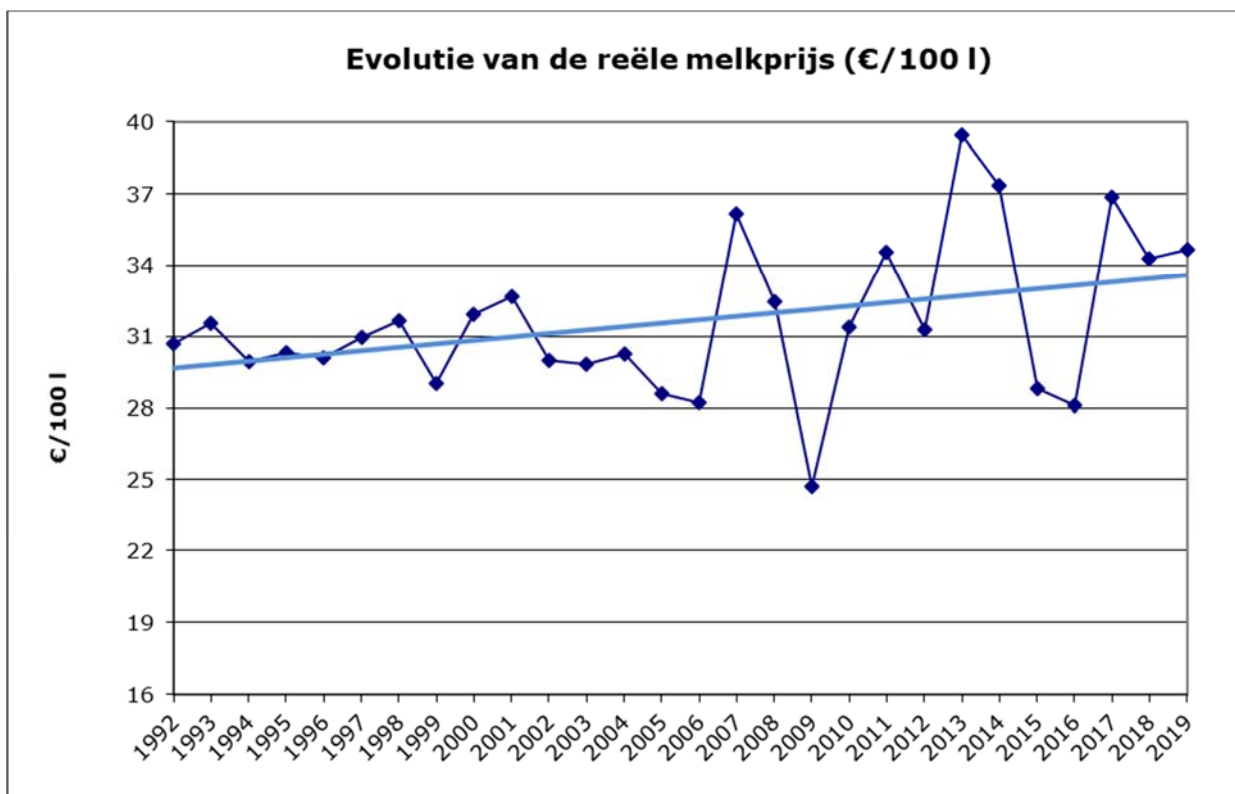
Jaar	Prijs (€/100 l)	Vet (g/l)	Eiwit (g/l)
2000	31,28	42,31	34,25
2001	32,70	42,48	34,32
2002	29,91	42,54	34,35
2003	29,83	42,71	34,38
2004	30,24	42,87	34,45
2005	28,58	42,38	34,40
2006	28,20	42,45	34,52
2007	36,17	42,09	34,92
2008	32,48	42,19	34,76
2009	24,74	42,29	34,54
2010	31,41	42,11	34,90
2011	34,55	41,82	34,81
2012	31,27	42,15	34,93
2013	39,44	41,94	34,94
2014	37,35	41,33	34,90
2015	28,80	41,81	35,01
2016	28,10	41,36	35,51
2017	36,85	41,47	35,88
2018	34,27	42,32	35,36
2019	34,67	42,92	35,37

Reële gehalten aan vet en eiwit, inclusief premies zuivelfabriek, inclusief nabetalings, exclusief BTW

Bron: AVCZ tot 2015, BCZ vanaf 2016

Maandelijkse reële prijs, exclusief bijkomende betalingen op jaarbasis
Bron: BCZ

Jaarlijkse reële prijs, exclusief BTW
Bron: AVCZ, BCZ vanaf 2017

2.3.7. Biologische productie stijgt verder

Sinds 2017 engageert BCZ zich tot het publiceren van gegevens met betrekking tot de biologische melkveehouderij. Voor 2019 zien we opnieuw een rustige stijging van het aandeel biologische melkkoeien t.o.v. de totale populatie aan melkkoeien in België. Dit percentage ligt in 2019 op 4,2% terwijl het vorig jaar op 4,1% lag. Ook steeg het volume geleverde biomelk tot boven de 2% van de leveringen. De leveringen van biomelk stegen met 12,6% t.o.v. 2018. Deze stijging is de helft zo groot als de stijging die we zagen tussen 2017 en 2018. In Vlaanderen zagen we een verdubbeling in het aantal biokoeien opgetekend voor de periode 2016-2017. De incentive voor deze omschakeling was het grote prijsverschil tussen bio- en gangbare melk. Dit prijsverschil verminderde in 2017 waardoor de interesse in het omschakelen naar biologisch terug daalde.

Evolutie van het aantal bio-melkkoeien

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	% 19/18
BELGIE								
Bio- melkkoeien	12.583	12.955	13.146	16.199	20.101	21.520	22.449	4,3
Tot. melkkoeien	489.154	499.926	528.778	531.012	519.159	529.247	537.960	1,6
%	2,6	2,6	2,5	3,1	3,9	4,1	4,2	2,6
VLAANDEREN								
Bio- melkkoeien	1.228	1.434	1.141	1.238	2.984	3.181	3.364	5,8
WALLONIE								
Bio- melkkoeien	11.355	11.521	12.005	14.961	17.117	18.339	19.085	4,1

Bron: FOD Economie/Statbel, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap & Biowallonie

De leveringen van koemelk met biolabel evolueerden als volgt:

(1.000 l)	2016	2017	2018	2019	% 19/18
Bioleveringen	53.176	60.265	77.894	87.731	12,6
Tot. leveringen	3.678.542	3.810.940	3.960.304	4.054.917	2,4
%	1,45	1,58	1,97	2,16	10,0

Bron: BCZ-leden, Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

2.3.8. De kwaliteitsresultaten blijven hoog

De kwaliteitsresultaten in 2019 liggen voor elk criterium gelijk aan of hoger dan de resultaten in 2018, en ook dan in 2017. De stijging zien we voor het kiemgetal en nog meer uitgesproken voor het celgetal, dat in 2018 wel lager lag dan in 2017. Gezien de recente wijziging van het wettelijk kader voor de betaling van rauwe melk naar kwaliteit kijken we een verdere stijging van de melkkwaliteit in 2020 tegemoet.

Jaaroverzicht van het aandeel melkleveranciers zonder strafpunten (in %)

Kwaliteitsparameter	1993	2002	2005	2010	2015	2018	2019
Kiemgetal (1)	88,2	97,0	97,5	97,5	98,3	98,3	98,4
Celgetal (2)	82,2	97,0	96,8	95,9	97,1	96,8	97,7
Remstoffen (3)	99,5	98,9	99,1	99,3	99,7	99,7	99,7
Vriespunt	98,9	99,2	99,1	99,7	99,7	99,8	99,8
Filtratie	99,7	99,7	99,9	100,0	100,0	100,0	100,0

(1) Minder dan 100.000 kiemen

(2) Minder dan 400.000 cellen

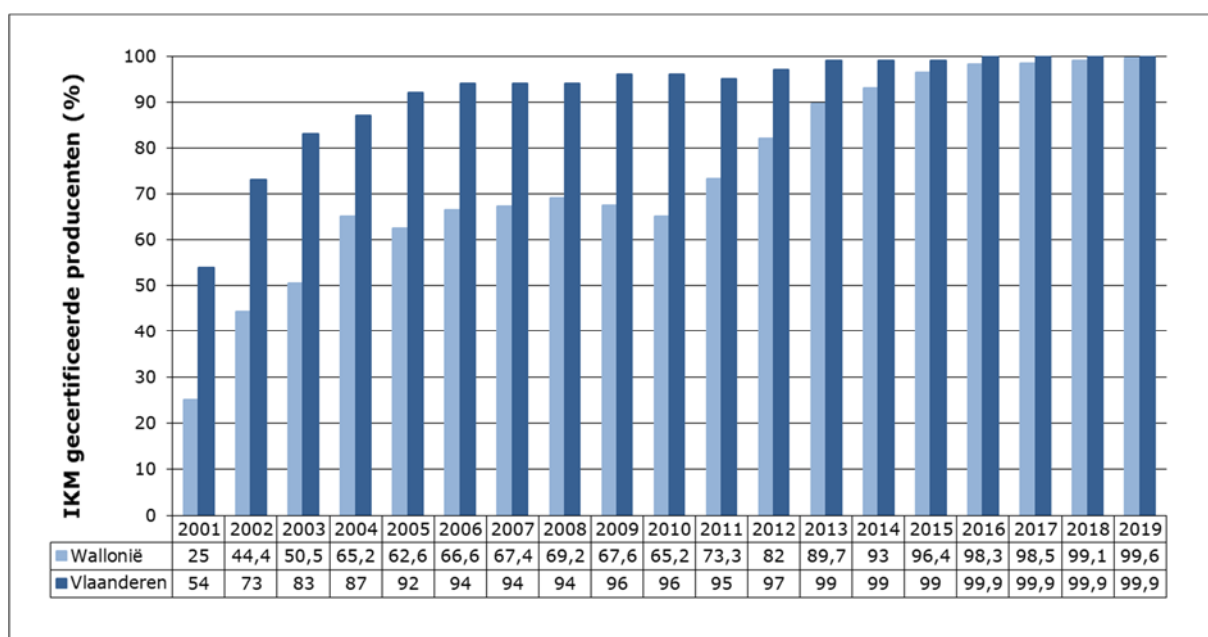
(3) Sinds 01/11/2000 wordt het systeem van strafpunten vervangen door een penalitatie (29,75 €/100 l) op de leveringen die door remstoffen gecontamineerd zijn.

Bron: MCC-Vlaanderen, Comité du Lait

2.3.9. Zo goed als alle melkveebedrijven zijn IKM-gecertificeerd

In 2019 is het aantal Belgische gecertificeerde IKM-producenten verder gestegen, dankzij een verdere verhoging van het percentage Waalse melkveehouders met IKM-certificaat. In 2019 bezaten 99,6% van de Waalse en 99,9% van de Vlaamse melkveehouders een IKM-certificaat.

Sinds 2009 heeft het percentage aan IKM-gecertificeerde bedrijven in Wallonië een significante stijging gekend: van 67,6% naar 99,6%. De toename is vooral te verklaren door de kwaliteitspolitiek van de zuivelbedrijven die hun leveranciers blijven aanmoedigen om toe te treden tot IKM.

2.3.10. Invoer van melk in bulk daalt met een derde

De melkverwerking door de zuivelindustrie in België is de laatste jaren fors gestegen en in 2018 ging het om bijna 5 miljard liter melk. In 2019 werd 4,6 miljard melk verwerkt. De daling van zo'n 300 miljoen verwerkte liters is toe te wijzen aan de sterke daling in invoer in bulk, met maar liefst 37%. Deze daling wordt niet opgeheven door de hogere melkproductie binnen België. Ook de kleine daling in uitvoer in bulk komt in het resultaat amper tot uiting.

Sedert 2006 is de melkaanvoer met 38% of 1.130 miljoen liter gestegen, terwijl de volumes verwerkte melk in ons land zijn gestegen met 1,6 miljard liter. Dit is een stijging van 51%. In 2018 bedroeg dit percentage zelfs 59%. De forse toename van de verwerking de afgelopen jaren laat de zuivelindustrie toe een performant verwerkingsapparaat van voldoende schaalgrootte operationeel te stellen en te houden. Dit komt de werkgelegenheid, de uitvoer en de handelsbalans ten goede.

Verwerking van melk door de zuivelindustrie

Jaar	Melkaanvoer (mio liter)	Invoer bulk	Uitvoer bulk	Saldo in/uitvoer	Melk-verwerking
2006	2.925	486	336	150	3.075
2008	2.999	486	381	105	3.104
2010	3.214	552	508	44	3.258
2012	3.222	730	492	238	3.460
2014	3.465	921	509	412	3.877
2015	3.564	1.060	544	516	4.080
2016	3.679	1.137	344	793	4.472
2018	3.960	1.104	119	985	4.945
2019	4.055	690	109	581	4.636

Bron: Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap en ZMB

2.3.11. Productie van boter en volle melk stijgt het sterkst

De gegevens omtrent de zuivelproductie worden verzameld door het NIS op basis van een maandelijks enquête bij de zuivelbedrijven. In 2013 werd deze enquête grondig herzien waardoor de cijfers van voor 2013 niet perfect te vergelijken zijn met de huidige cijfers.

Voor de productie van volle melk (niet-AA), chocolademelk, melkerijboter en andere kazen stijgt in 2019 ten opzichte van het vorige jaar. Hierbij merken we graag op dat de productie van chocolademelk en melkerijboter vorig jaar ook reeds duidelijk steeg. In 2019 zien we een sterk dalende productie van Cheddar, smeltkaas en volle AA-melk. Ook voor karnemelk, Gouda en verse kaas daalt de productie. Ook hier zien we dus voor Cheddar, karnemelk en verse kaas een verderzetting van de dalende trend die we in 2018 zagen. Hierbij is het wel ook belangrijk te melden dat de productie van Gouda in 2018 opmerkelijk hoog was.

— Verdere stijging van de productie van chocolademelk

Alle categorieën samen, stijgt de productie van consumptiemelk in 2019 met 0,9%. Binnen de categorie zien we deze stijging voornamelijk bij de productie van volle niet-AA melk en chocolademelk. Karnemelk, volle AA-melk en magere melk zien hun productie daarentegen dalen. Let wel de productie van magere melk in 2018 was opmerkelijk gestegen. De aandelen van de verschillende subcategorieën van consumptiemelk wijzigen licht, ten voordele van volle melk en chocolademelk, dit opnieuw voornamelijk ten nadele van halfvolle melk.

Aandeel in de productie van consumptiemelk (%)

	1984 (1)	1995 (1)	2005	2011	2015	2017	2018	2019
	Jan.-Dec.	Jan.-Dec.	Jan.-Dec.	Jan.-Dec.	Jan.-Dec.	Jan.-Dec.	Jan.-Dec.	Jan.-Dec.
Volle melk	73,7	34,6	20,9	21,2	21,4	25,1	25,0	26,6
Halfvolle melk	11,7	49,9	53,0	55,8	50,3	48,4	46,3	44,8
Magere melk	10,8	12,3	7,0	6,3	5,4	4,9	5,6	5,2
Karnemelk	3,8	3,2	4,2	2,6	2,2	2,4	2,2	1,9
Chocolademelk	—	—	12,5	9,9	16,2	13,9	15,6	16,5
Melk met vitamines	—	—	2,4	4,2	4,5	5,3	5,4	5,0
TOTAAL	100	100	100	100	100	100	100	100

(1) Aandeel in de productie van witte melk

Bron: NIS (publicatie van 29/05/2020)

— Productiestijging voor verse zuivelspecialiteiten

De productie van verse zuivelproducten stijgt met 1,2%, maar er zijn duidelijke verschillen naargelang de subcategorieën. De productie van gefermenteerde melk en yoghurt daalt wat, terwijl de productie van zuiveldesserten (3,5%) en consumptieroom (3,1%) juist stijgt. Dit is voor yoghurt, room en desserts een verderzetting van de trend van vorig jaar.

— Productie van melkerijboter blijft toenemen

De melkerijboter vertoont een stijgend productievolume: een stijging van 6,5%, ofwel zo'n 4.000 ton meer dan in 2018. Sinds 2015 werd een stijging van maar liefst 40% opgetekend. De hogere boterprijzen tijdens de afgelopen periode zijn hier niet vreemd aan.

— Melkpoederproductie daalt met 4%

De volumes van melkpoeder, alle categorieën samen, dalen met 4,3%. Voor magere en volle melkpoeder daalt de productie in vergelijkbare mate. In 2018 zagen we nog een stijgende magere melkpoederproductie. Maar de uitbreiding van het gamma aan melkpoeders houdt verder stand en een deel van de betrokken volumes is bestemd voor de productie van hoogwaardige ingrediënten voor babyvoeding en de levensmiddelenindustrie.

— Kaasproductie daalt opnieuw licht

De kaasproductie bleef tot in 2017 jaar na jaar verder stijgen. In 2018 echter daalde de productie met 3,6%. In 2019 zwakt deze daling wat af naar 2,8%. Deze evolutie is vooral te wijten aan de dalende productie van Cheddar (-42%, -930 ton) en smeltkaas (-37%, -14.364 ton). De productie van Italiaanse kazen daalde in 2019 met 3,5% wat neer komt op een volumedaling van 2.205 ton. Enkel voor de andere (half)harde kazen zijn we een productiestijging en dat met 6%, ofwel 1.477 ton bijkomend.

— Productie van melk- en roomijs daalt

In 2017 zagen we na lang een daling in de productie van melk- en roomijs van 3%. In 2018 was de productie stabiel t.o.v. het voorgaande jaar. In 2019 zien we dan opnieuw een productiedaling, nl. met 7%. Zo daalt de productiehoeveelheid weer onder het niveau in 2015.

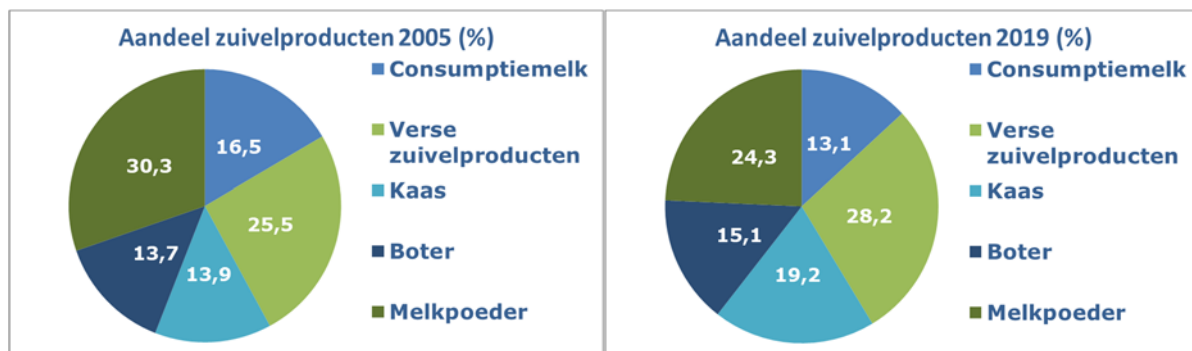
Zuivelproductie in België

(in 1.000 liter of ton)	1990	2000	2010	2015	2018	2019	19/18 %
CONSUMPTIEMELK (1.000 l)							
WITTE MELK	806.168	671.165	672.793	686.191	670.909	672.198	0,2
- volle melk	366.695	206.457	158.881	184.871	211.863	228.182	7,7
° AA	62.499	26.428	13.706	18.273	15.832	12.069	-23,8
° gewone	304.196	180.029	145.175	166.598	196.031	216.113	10,2
- halfvolle melk (incl. AA)	329.114	359.775	441.304	435.719	392.999	383.512	-2,4
- magere melk	91.769	76.093	53.158	46.809	47.728	44.145	-7,5
- karnemelk	18.590	28.840	19.450	18.792	18.320	16.359	-10,7
MELKDRANKEN	59.169	96.851	105.960	179.381	177.641	184.220	3,7
° chocolademelk	59.169	89.152	75.881	140.190	132.158	141.177	6,8
° met vitamines	—	7.699	30.079	39.191	45.483	43.043	-5,4
TOTAAL	865.337	768.016	778.753	865.572	848.550	856.417	0,9
VERSE ZUIVELPRODUCTEN (1.000 l)							
- yoghurt	67.851	64.586	50.695	35.307	47.074	46.969	-0,2
- gefermenteerde melk	18.736	157.357	239.493	202.866	251.281	248.188	-1,2
- consumptieroom	48.938	94.612	151.741	218.872	239.751	247.180	3,1
- desserts (pap, vla, ...)	52.321	81.195	88.669	91.147	103.503	107.075	3,5
TOTAAL	—	397.750	530.598	548.192	641.609	649.413	1,2
BOTER (ton)							
- melkerijboter	55.050	35.505	31.651	45.856	60.547	64.492	6,5
- herbewerkt	—	30.002	43.392	35.412	33.076	31.652	-4,3
TOTAAL	—	65.507	75.043	81.268	93.624	96.144	2,7
MELKPOEDER (ton)							
- niet-magere	34.625	67.459	64.564	39.202	53.805	51.644	-4,0
- magere	84.893	75.799	82.682	153.295	171.101	163.644	-4,4
TOTAAL	119.518	143.258	147.246	192.497	224.906	215.288	-4,3
KAAS (ton)							
- verse kaas	23.480	9.415	11.242	12.819	7.843	7.301	-6,9
- natuurkaas	38.546	48.765	59.275	84.426	101.083	98.561	-2,5
° Gouda	8.399	5.186	5.254	5.531	9.279	8.415	-9,3
° Cheddar	8.565	8.256	2.369	1.257	2.210	1.280	-42,1
° andere harde en halfharde	19.677	26.210	24.476	24.074	26.296	27.773	5,6
° Italiaans (Mozzarella, ...)	1.905	9.113	27.176	53.564	63.298	61.093	-3,5
- smeltkaas	42.797	55.407	—	—	38.462	24.098	-37,3
TOTAAL	105.816	113.587	70.517	97.245	147.388	129.960	-11,8
TOTAAL (excl. smeltkaas)	63.019	58.180	70.517	97.245	108.926	105.862	-2,8
EVAP + CONDENS	27.906	68.345	—	—	—	29.490	—
ROOM- EN MELKIJS	111.732	98.811	84.994	71.148	71.392	66.389	-7,0

—: niet beschikbaar

Bron: NIS (publicatie van 29/05/2020)

De Belgische zuivelindustrie verwerkt (uitgedrukt op basis van vet en eiwit) het grootste deel van de melk tot producten van de categorieën verse zuivel, melkpoeder en kaas. Het aandeel van melkpoeder daalde sinds 2005 van 30% tot 24% in 2019. Ook voor consumptiemelk zien we dezelfde dalende tendens. De sterkste groei zien we voor de categorie kaas. In 2005 bedroeg het aandeel van kaas 14%, terwijl dit in 2019 stijgt tot 19%. In 2018 was dit percentage zelfs 20%.

Bron: NIS en Ministeries van de Vlaamse en Waalse Gemeenschap

2.3.12. Globaal gezinsverbruik zuivel stabiliseert

Het gezinsverbruik van zuivelproducten in België

(l of kg per hoofd)	2000	2010	2015	2017	2018	2019	19/18 %
Totaal melk (1)	64,20	51,85	48,64	45,90	42,55	42,65	0,2
° Karnemelk	1,40	0,70	0,52	0,56	0,47	0,43	-8,5
° Chocolademelk	3,20	3,50	3,80	3,97	3,73	3,69	-1,0
Yoghurt	10,40	10,70	10,44	10,28	10,05	9,87	-1,8
Room	1,90	2,50	2,62	2,56	2,41	2,39	-0,8
Boter	3,20	2,40	2,31	2,21	2,14	2,15	0,5
Kaas (2)	14,90	15,90	14,92	14,69	14,08	14,12	0,3
° Verse witte kaas	4,00	3,70	2,96	2,84	2,64	2,63	-0,4
° Smeltkaas	1,20	1,20	1,12	1,00	0,92	0,90	-2,2
° Andere kaas	9,70	11,00	10,85	10,85	10,52	10,59	0,7

(1) Inclusief hoevemelk, gefermenteerde melk en exclusief soja-drinks

(2) Inclusief smeltkaas en verse kaas

Bron: LEI-Verbruikerspanel & GfK (vanaf 1992)

Uit de gegevens inzake gezins aankopen van zuivelproducten kunnen we de volgende trends afleiden:

- De totale melkconsumptie stabiliseert zich, na een jarenlange daling;
- De consumptie van chocolademelk neemt wat af;
- Het yoghurtverbruik daalt voor het eerst onder 10 kg per persoon per jaar;
- Het roomverbruik daalt lichtjes verder;
- De boterconsumptie neemt voor het eerst in jaren wat toe;
- Het totale kaasverbruik stijgt licht, maar niet voor verse kaas noch smeltkazen.

2.3.13. Noteringen voor melkpoeder stegen in 2019

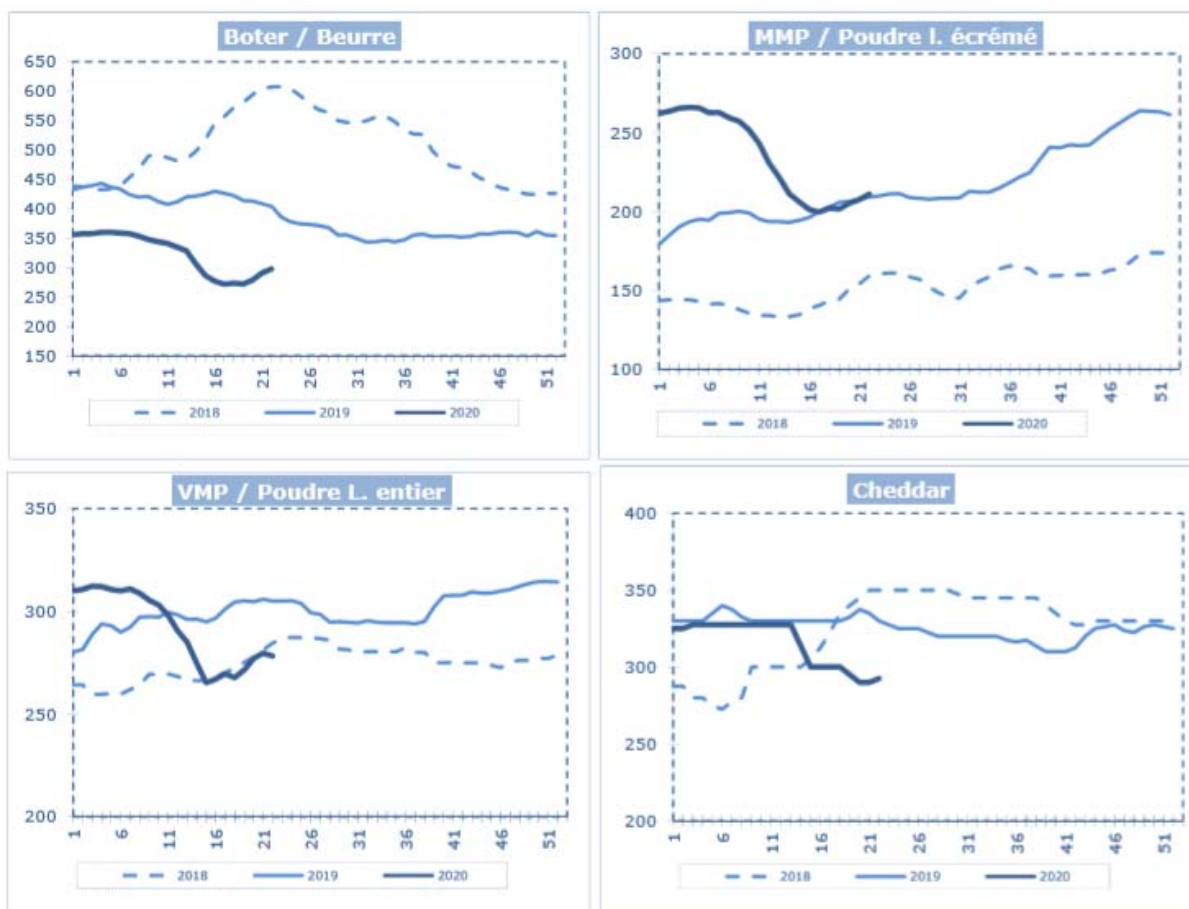
In het algemeen genomen stegen de noteringen in 2018. In 2019 zien we een stijging voor melkpoeder, een vrij stabiele situatie voor kaas en een daling voor boter. Begin 2020 hebben de noteringen een lichte stijging ingezet. Door de gevolgen van de coronacrisis is dit echter abrupt tot een einde gekomen en deed er zich een sterke daling voor, voor alle zuivelnoteringen. De laatste weken stegen de noteringen weer lichtjes, maar de marktsituatie blijft fragiel en volatiel. Het is nog te vroeg om conclusies te trekken voor de verdere prijzevolutie.

Prijsnoteringen (€/100 kg)

	31.12.07	31.12.10	31.12.15	31.12.17	31.12.18	31.12.19	19/18 %
Boter	289,20	362,64	287,75	442,56	425,86	354,47	-16,8
Cheddar	393,00	335,00	263,75	287,50	330,00	325,00	-1,5
Volle melkpoeder	313,18	289,82	229,36	262,30	278,88	314,34	12,7
Magere melkpoeder	279,11	226,60	174,39	143,58	174,29	261,38	50,0

OFFICIELE BELGISCHE NOTERINGEN (€/100 kg)

2.3.14. Tewerkstelling blijft stijgen, investeringen nemen fors toe

Na de opmerkelijke stijging van 2014, en de daling in 2015, bleef de omzet van de zuivelindustrie stabiel in 2016. In 2017 zagen we opnieuw een stijging van de omzet, met maar liefst 11%. Voor 2018 ontpopte zich vervolgens een tegenbeweging, die zich verderzet in 2019. In 2019 daalde de omzet met 8%. Het aandeel van de omzet van de zuivelindustrie in de totale voedingsindustrie daalt voor het eerst tot onder de 10%.

In 2019 is de werkgelegenheid in de zuivelindustrie opnieuw licht gestegen, nl. met 2%. De stijging in de voedingsindustrie in zijn geheel bedraagt eveneens 2%. Hierdoor blijft het aandeel van de zuivelindustrie in de tewerkstelling in de gehele voedingsindustrie stabiel.

Na de recordinvesteringen tussen 2011 en 2015 (meer dan 700 miljoen euro, ofwel gemiddeld ruim 140 miljoen euro per jaar) in bijkomende productiecapaciteiten met het oog op het postquotum tijdperk, wordt 2016 gemarkeerd door een daling in de investeringen naar een normaal niveau. Voor 2017 bleven de investeringen stabiel t.o.v. het voorgaande jaar. In 2018 zagen we een daling. In 2019 daarentegen vertoonde zich opnieuw een sterke stijging van de investeringen. Het gemobiliseerde bedrag bedraagt maar liefst 132.845 miljoen euro. Hiermee is de zuivelindustrie goed voor ruim 7% van de totale investeringen gerealiseerd in de voedingsindustrie.

	1990	2000	2015	2017	2018	2019	% 19/18
- OMZET (mio euro) (1)							
a. Zuivelindustrie	3.025	3.344	4.974	5.479	5.315	4.889	-8
b. Voedingsindustrie	18.913	27.252	48.560	52.219	51.811	55.045	6
c. Aandeel zuivel (%)	16,0	12,3	10,2	10,5	10,3	8,9	-13
- TEWERKSTELLING (2)							
a. Zuivelindustrie (2)	7.595	5.248	5.620	5.818	5.915	6.020	2
b. Voedingsindustrie	90.572	86.477	88.439	90.738	92.743	94.631	2
c. Aandeel zuivel (%)	8,4	6,1	6,4	6,4	6,4	6,4	
- INVESTERINGEN (1.000 euro) (1)							
a. Zuivelindustrie	62.692	84.424	150.806	106.351	88.071	132.845	51
b. Voedingsindustrie	1.000.771	1.036.043	1.471.226	1.762.474	1.644.322	1.818.573	11
c. Aandeel zuivel (%)	6,3	8,1	10,3	6,0	5,4	7,3	36

(1) Naar aanleiding van een wijziging van de nomenclatuur NACE bevatten de statistieken van de zuivelindustrie vanaf 2000 ook de gegevens van de consumptie-ijsindustrie

(2) Zuivelindustrie = bereiding van zuivelproducten, consumptie-ijsindustrie uitgesloten

Bron: FOD Economie

2.3.15. Handelsbalans zuivel wordt positief

Uitgedrukt in volume, doorvoer inclusief, is de invoer in 2019 met 21% afgenomen en bedraagt dit jaar iets meer dan 2 miljoen ton. Deze daling is grotendeels te wijten aan de lagere invoer van melkpoeder en van melk en room (zowel bulk als verpakt). Let wel, de invoer van melkpoeder steeg in 2018 opmerkelijk.

Invoer in volume

(1.000 ton)	2005	2010	2015	2018	2019	% 19/18
Melk en room	885,6	791,3	1.285,0	1.472,1	1.068,9	-27,4
Melkpoeder	114,5	180,6	197,9	369,5	236,6	-36,0
Gefermenteerde producten (1)	167,3	135,6	134,0	138,0	125,1	-9,4
Wei (2)	112,9	153,0	143,3	129,0	111,8	-13,4
Boter	106,1	111,9	157,0	136,7	131,6	-3,7
Kaas	242,2	271,9	278,1	318,0	339,6	6,8
TOTAAL	1.628,6	1.644,3	2.195,3	2.563,3	2.013,6	-21,4

(1) incl. karnemelk

(2) incl. zuivelingsrediënten

Bron: Eurostat

In waarde vertoont de invoer eveneens een daling, nl. van 5,5%. Deze daling is iets minder expliciet dan wanneer hij is uitgedrukt in volume. Dit gezien de invoer is gestegen voor kaas, wat een product is met een hoge valorisatie, terwijl de invoer in volume van melkpoeder, veelal een product met een wat lagere valorisatie, sterk is gedaald. Voor boter, gefermenteerde producten, melk en room en voor weiprodukten zien we dat de invoer in waarde daalt.

Invoer in waarde

(mio euro)	2005	2010	2015	2018	2019	% 19/18
Melk en room	497,8	494,5	556,1	836,3	765,0	-8,5
Melkpoeder	214,4	345,0	340,9	405,6	416,2	2,6
Gefermenteerde producten (1)	143,9	143,6	170,9	215,2	172,3	-19,9
Wei (2)	60,5	80,4	98,3	92,2	90,9	-1,4
Boter	303,7	384,1	503,1	722,5	572,2	-20,8
Kaas	838,1	988,9	1.114,6	1.314,8	1.372,0	4,4
TOTAAL	2.058,4	2.436,5	2.783,9	3.586,6	3.388,6	-5,5

(1) incl. karnemelk

(2) incl. zuivelingredienten

Bron: NBB, communautair concept

Wat de uitvoer in volume betreft, valt de dalende uitvoer van boter op. Deze dalende uitvoer wordt echter gecompenseerd door meer uitvoer van melkpoeder en kaas. Zo blijft de uitvoer in 2019 stabiel t.o.v. het jaar voordien.

Uitvoer in volume

(1.000 ton)	2005	2010	2015	2018	2019	% 19/18
Melk en room	684,1	891,7	1.006,4	888,7	883,2	-0,6
Melkpoeder	225,0	322,4	325,3	424,2	446,8	5,3
Gefermenteerde producten (1)	332,0	295,8	213,3	243,6	242,8	-0,3
Wei (2)	86,5	71,4	148,1	206,5	196,7	-4,7
Boter	139,0	130,7	133,7	152,0	137,3	-9,7
Kaas	131,9	161,6	197,3	241,2	251,0	4,1
TOTAAL	1.598,5	1.873,7	2.024,1	2.156,2	2.157,9	0,1

(1) Incl. karnemelk

(2) Incl. zuivelingredienten

Bron: Eurostat

De uitvoer in waarde blijft eveneens stabiel. We zien hier dezelfde lijn als in de uitvoer uitgedrukt in volume. De sterkste stijgers, in absolute cijfers, zijn ook hier melkpoeder en kaas. Maar ook de uitvoer van weiprodukten stijgt met 11,5%. In deze weergave daalt enkel de uitvoer van boter en van melk en room. Het verschil tussen de uitvoerevolutie uitgedrukt in waarde en in volume voor melkpoeder is opmerkelijk. Dit betekent dat vooral de uitvoer van hoogwaardig melkpoeder steeg.

Uitvoer in waarde

(mio euro)	2005	2010	2015	2018	2019	% 19/18
Melk en room	311,8	454,9	557,8	724,1	712,2	-1,6
Melkpoeder	402,8	705,8	648,9	741,4	886,4	19,6
Gefermenteerde producten (1)	268,3	255,3	217,8	232,3	243,3	4,7
Wei (2)	38,0	47,0	57,1	62,5	69,7	11,5
Boter	381,3	499,0	463,5	837,2	639,4	-23,6
Kaas	470,5	603,3	740,7	871,3	927,4	6,4
TOTAAL	1.872,7	2.565,3	2.685,8	3.468,8	3.478,4	0,3

(1) incl. karnemelk

(2) incl. zuivelingsrediënten

Bron: NBB, communautair concept

Voor het eerst sinds 2014 is de Belgische handelsbalans voor zuivel positief. De export in waarde is zo'n 90 miljoen euro hoger dan de invoer. Dit positieve saldo is ook duidelijk groter dan in 2014. In de handelsbalans wordt de kleine stijging van de waarde van de uitvoer duidelijk versterkt door de daling van de waarde van de invoer (-6%).

Uitvoersaldo

(mio euro)	Uitvoer	Invoer	Saldo
1970	76,92	150,50	-73,57
1980	611,11	660,76	-49,65
1990	1.116,34	1.136,49	-20,15
2000	1.861,04	2.000,45	-139,42
2005	1.872,69	2.058,40	-185,71
2006	1.864,40	2.114,20	-249,80
2007	2.299,40	2.473,00	-173,60
2008	2.337,60	2.386,30	-48,70
2009	2.046,50	2.053,30	-6,80
2010	2.535,80	2.386,30	149,50
2011	2.781,40	2.781,50	-0,10
2012	2.646,30	2.676,40	-30,10
2013	2.892,80	2.983,40	-90,60
2014	3.099,94	3.087,54	12,40
2015	2.685,80	2.783,90	-98,10
2016	2.700,70	2.864,30	-163,60
2017	3.358,20	3.509,90	-151,70
2018	3.468,80	3.586,60	-117,80
2019	3.478,40	3.388,60	89,80

Bron: NIS, CRB vanaf 1995, NBB comm. concept vanaf 2010

De handelsbalans blijft positief voor consumptiemelk, melkpoeder en boter. Berekend op basis van de ingevoerde en uitgevoerde volumes blijft het uitvoersaldo negatief voor melk en room in bulk, hoewel de evolutie t.o.v. vorig jaar wel positief is. Wat betreft kaas daalt de handelsbalans terug een beetje.

De invoer van melk en room in bulk is deels een positief verhaal. Deze producten worden immers verder verwerkt in ons land. Dit komt de tewerkstelling en de economie in zijn geheel ten goede.

België : uitvoer-invoer (1.000 ton)

Uitvoer	2008	2010	2015	2018	2019	% 19/18
Consumptiemelk	284	313	347	588	597	1,4
Room	28	30	57	78	n.a.	
Yoghurt en gefermenteerde melk	303	296	213	246	n.a.	
Boter en boterconcentraat	119	131	134	152	137	-10,1
Magere melkpoeder	84	136	164	236	260	10,3
Volle melkpoeder	135	112	79	78	66	-14,5
Kaas	134	162	196	241	256	6,2
Melk in bulk	381	508	544	119	109	-8,7
Room in bulk	33	40	59	104	105	1,4
Invoer	2008	2010	2015	2018	2019	% 19/18
Consumptiemelk	148	119	163	142	150	5,4
Room	13	16	13	13	n.a.	
Yoghurt en gefermenteerde melk	142	136	134	128	n.a.	
Boter en boterconcentraat	109	112	157	137	132	-3,7
Magere melkpoeder	46	80	80	75	107	43,0
Volle melkpoeder	54	52	43	42	42	-0,1
Kaas	252	272	278	318	340	6,9
Melk in bulk	486	552	1.060	1.104	648	-41,3
Room in bulk	107	105	49	212	204	-3,7
Handelsbalans	2008	2010	2015	2018	2019	% 19/18
Consumptiemelk	136	194	184	446	447	0,2
Room	15	15	44	65	n.a.	
Yoghurt en gefermenteerde melk	161	160	79	118	n.a.	
Boter en boterconcentraat	10	19	-23	15	5	-67,3
Magere melkpoeder	38	56	84	161	153	-5,0
Volle melkpoeder	81	60	36	36	24	-31,5
Kaas	-118	-110	-82	-77	-84	-9,1
Melk in bulk	-105	-43	-516	-985	-539	45,3
Room in bulk	-74	-65	10	-108	-99	8,6

Bron: Marktbilanz Milch, ZMB

2.3.16. Uitvoer naar derde landen stijgt tot 21%

Uitvoer: verdeling tussen de Europese Unie en de Derde Landen

(% van de waarde)	2000		2010		2015		2018		2019	
	EU	DL	EU	DL	EU	DL	EU	DL	EU	DL
Melk en room	99,7	0,3	98,5	1,5	95,6	4,4	90,2	9,8	89,5	10,5
Melkpoeder	62,6	37,4	36,1	63,9	49,5	50,5	53,9	46,1	48,8	51,2
Gefermenteerde prod. (1)	94,4	5,6	95,9	4,1	94,9	5,1	91,6	8,4	87,0	13,0
Wei (2)	75,2	24,8	68,9	31,1	68,8	31,2	80,4	19,6	73,0	27,0
Boter	96,2	3,8	87,0	13,0	85,2	14,8	91,3	8,7	85,2	14,8
Kaas	97,1	2,9	98,2	1,8	94,3	5,7	94,7	5,3	93,2	6,8
TOTAAL	87,1	12,9	78,2	21,8	81,4	18,6	83,7	16,3	78,8	21,2

(1) incl. karnemelk

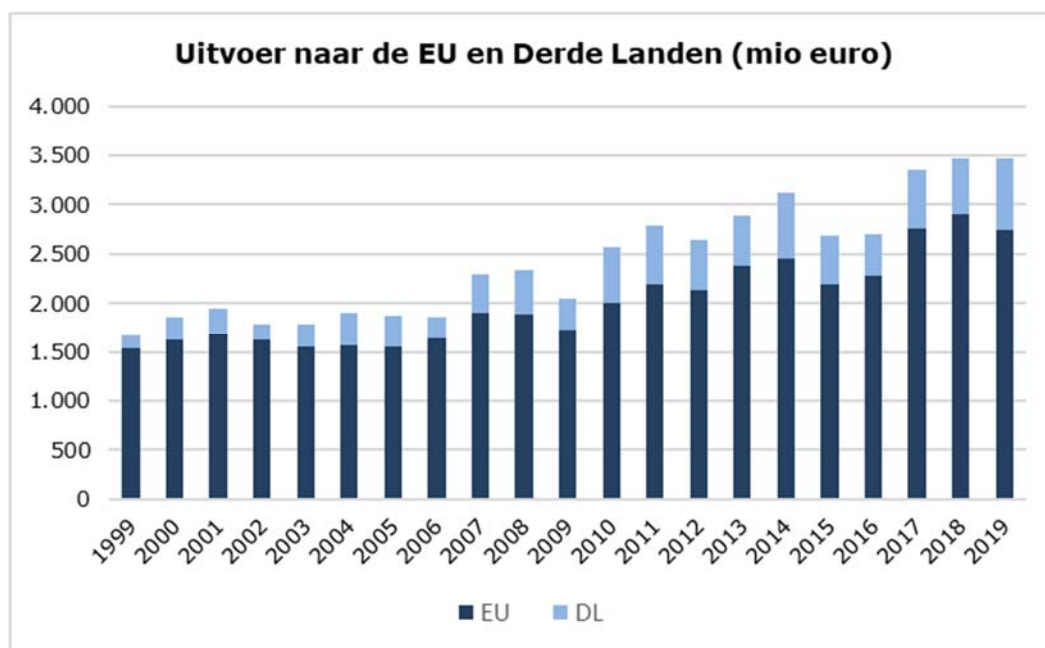
EU = Europese Unie

(2) incl. zuivel ingrediënten

DL = Derde Landen

Bron: CRB, NBB vanaf 2013, communautair concept

In 2019 stijgt het aandeel van de uitvoer naar landen buiten de EU. Dus ondanks de vaak moeilijke internationale marktsituatie voeren de Belgische zuivelbedrijven een groter aandeel van hun producten uit naar derde landen. Diversificatie van de afzetmarkten maakt de industrie weerbaarder tegen tegenslag. De stijgende uitvoer naar derde landen kan eveneens een uiting zijn van de voorbereidingen op de aanstaande Brexit. Voorbeelden van andere factoren die de wereldmarkt blijven beïnvloeden zijn de soms onvoorspelbare wijzigingen in de Chinese invoer, het Russische embargo, de economische en politieke moeilijkheden waarmee de olieproducerende landen worstelen, het handelsconflict tussen de EU en de VS, de nieuwe handelsakkoorden met vaak preferentiële tarieven voor zuivel, de steeds strengere sanitaire en administratieve eisen gesteld door derde landen en de algemene sfeer van toegenomen internationale concurrentie.

Uitgedrukt in waarde en ten opzichte van 2018 blijft de uitvoer stabiel. De uitvoer naar andere EU-lidstaten daalt in 2019 met 6%. De uitvoer naar derde landen stijgt daarentegen met maar liefst 31%. Dit toont dat het groeipotentieel in derde landen het afgelopen jaar goed werd aangesproken.

Uitvoer naar de EU en Derde Landen in waarde

(mio euro)	EU	DL	TOTAAL
1999	1.533,84	130,73	1.664,57
2000	1.620,96	240,08	1.861,04
2001	1.678,40	272,84	1.951,24
2002	1.622,10	161,70	1.783,80
2003	1.553,60	237,40	1.791,00
2004	1.570,30	336,80	1.907,10
2005	1.549,30	323,40	1.872,70
2006	1.633,51	230,94	1.864,45
2007	1.900,23	399,20	2.299,43
2008	1.879,48	458,17	2.337,65
2009	1.719,67	326,89	2.046,56
2010	2.006,39	558,97	2.565,36
2011	2.192,40	602,73	2.795,13
2012	2.138,16	498,60	2.636,76
2013	2.379,13	513,52	2.892,65
2014	2.449,25	667,76	3.117,01
2015	2.194,37	491,47	2.685,84
2016	2.280,64	419,95	2.700,59
2017	2.755,10	603,10	3.358,20
2018	2.905,04	563,72	3.468,76
2019	2.741,34	736,97	3.478,31

Bron: CRB, NBB vanaf 2013, communautair concept

2.3.17. Uitvoer naar Azië blijft toenemen in belang

89% van de Belgische export wordt in 2019 afgezet in 20 landen, waarvan er zich 5 buiten de EU bevinden. Onze directe buurlanden blijven onze belangrijkste exportmarkten, met Nederland en Frankrijk nog steeds ruim op kop. Israël, Zuid-Afrika en China zijn procentueel de markten waarvoor er in 2019 de grootste stijging werd opgetekend, gevolgd door Saoedi-Arabië en de Filipijnen. In waarde was de stijging het sterkst voor de export naar Indonesië, de Filipijnen, China en Saoedi-Arabië. De uitvoer naar de belangrijkste Europese markten nam daarentegen af. Wat betreft de uitvoer binnen de EU steeg de uitvoer het sterkst naar Polen, Roemenië en Griekenland.

Top-20 bestemmingen voor Belgische zuivelproducten (mio euro)

2014	2019	Bestemming	2014	2017	2018	2019	% 19/18
1	1	Nederland	697	822	893	832	-6,8
2	2	Frankrijk	651	742	788	719	-8,8
3	3	Duitsland	504	522	507	491	-3,0
5	4	Verenigd Koninkrijk	296	279	285	282	-1,0
4	5	Italië	264	294	282	259	-8,2
7	6	Spanje	83	107	99	103	3,3
8	7	Luxemburg	73	81	87	77	-11,1
9	8	Indonesië	42	57	45	70	55,0
10	9	Polen	14	34	43	50	16,7
13	10	Filipijnen	9	21	19	42	122,7
14	11	China (Volksrepubliek)	26	27	28	40	42,0
6	12	Algerije	117	80	37	37	1,9
15	13	Griekenland	28	37	31	36	18,9
23	14	Denemarken	19	39	36	31	-12,6
31	15	Portugal	20	26	25	25	0,4
37	16	Roemenië	6	14	17	23	38,8
28	17	Zweden	13	19	21	23	10,6
12	18	Oostenrijk	19	28	30	23	-22,2
25	19	Tsjechië (Republiek)	9	20	22	23	5,2
11	20	Thailand	27	18	16	19	19,3
Som Top 20			2.946	3.271	3.307	3.205	-3,1
Som van alle export			3.268	3.637	3.627	3.584	-1,2

Bron: NBB, nationaal concept

Top-20 bestemmingen voor Belgische zuivelproducten buiten de EU28 (mio euro)

2014	2019	Bestemming	2014	2017	2018	2019	% 19/18
2	1	Indonesië	41,7	57,2	45,3	70,2	55,0
15	2	Filipijnen	8,9	21,4	20,9	41,7	99,5
4	3	China	26,3	26,8	27,9	39,6	41,9
1	4	Algerije	117,4	79,9	36,8	37,5	1,9
3	5	Thailand	27,2	18,0	16,7	19,4	16,2
10	6	Saoedi-Arabië	14,1	13,7	8,4	19,1	127,4
28	7	Zuid-Korea	4,7	14,5	12,9	18,2	41,1
14	8	Maleisië	9,5	12,0	8,3	16,5	98,8
18	9	Ver. Arabische Emiraten	6,8	14,2	9,2	15,9	72,8
7	10	Nigeria	14,6	14,6	9,4	14,9	58,5
12	11	Libanon	10,7	14,8	13,6	12,3	-9,6
13	12	Japan	9,8	18,7	6,2	10,9	75,8
6	13	Egypte	16,8	8,9	13,0	9,8	-24,6
5	14	Jordanië	17,5	13,2	11,4	9,8	-14,0
26	15	Taiwan	5,0	10,6	6,3	9,3	47,6
23	16	Israël	5,5	4,2	2,4	7,8	225,0
33	17	Mauritanië	3,6	10,0	7,5	7,5	0,0
30	18	Zuid-Afrika	3,7	2,9	2,7	7,3	170,4
21	19	Ver. Staten v. Amerika	5,8	4,9	6,0	6,9	15,0
37	20	Bangladesh	2,8	9,0	4,3	6,3	46,5
Som Top 20 DL			390,2	385,9	288,8	380,6	31,8
Som van alle export			3.267,7	3.637,0	3.627,3	3.583,6	-1,2

Bron: NBB, nationaal concept